Հարգելի՛ ընթերցող.

ԵՊՀ հայագիտական հետազոտությունների ինստիտուտը, չհետապնդելով որևէ եկամուտ, իր կայքերում ներկայացնելով հայագիտական հրատարակություններ, նպատակ ունի հանրությանն ավելի հասանելի դարձնել այդ ուսումնասիրությունները:

Մենք շնորհակալություն ենք հայտնում հայագիտական աշխատասիրությունների հեղինակներին, հրատարակիչներին:

Մեր կոնտակտները՝

Պաշտոնական կայք՝http://www.armin.am

Էլ. փոստ՝info@armin.am

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Ռ.Կ. ՍԱՔԱՊԵՏՈՅԱՆ

ԲԱՌԱԳՐՔՈՒՅԿ

Նոր և նորակազմ բառեր հայերենում

ԵՐԵՎԱՆ
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
2014

ՀՏԴ 809.198.1:801.316.1
ԳՄԴ 81.2Հ-4
Ս 294

Հրատարկության է երաշխավորել ԵՊՀ հայ բանասիրության ֆակուլտետի խորհուրդը

Խմբագիր՝ պրոֆ. Յ. Ավետիսյան

Սաքապետոյան Ռ.Կ.
Ս 294 Բառգրքույկ, Նոր և նորակազմ բառեր հայերենում/ Ռ. Սաքապետոյան; -Եր.:ԵՊՀ հրատ., 2014 – 80 էջ:

Ներկայացվող բառգրքույկը ընդգրկում է նորահայտ և քիչ հայտնի բառեր հայերենում, որոնք ստեղծվել են վերջին շրջանում օտար բառերի փոխարեն. դրանք հնարավորություն են տալիս ամբողջական պատկերացում կազմել հայերենի բառապաշարային տեղաշարժերի մասին և միաժամանակ շրջանառության մեջ դնել մի շարք նորակազմ հայերեն բառեր:

Բառգրքույկը օգտակար կարող է լինել ուսուցիչների, լրագրողների, ուսանողների և առհասարակ հայերենի հարցերով հետաքրքրվողների համար:

ՀՏԴ 809.198.1:801.316.1
ԳՄԴ 81.2Հ-4

ISBN 978-5-8084-1849-3

© ԵՊՀ հրատարակչություն, 2014
© Սաքապետոյան Ռ.Կ., 2014

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Նորակազմ բառերի հարցը միշտ էլ եղել է վիճահարույց և առիթ է տվել բուռն վեճերի, որոնք այսօր էլ երբեմն-երբեմն բռնկվում և մարում են զանգվածային լրատվամիջոցներում: Ընդ որում, իշխում են տրամագծորեն հակադիր մոտեցումներն ու կարծիքները. կամ փնովում և հողին են հավասարեցվում առհասարակ նորակազմությունները և կամ էլ խրախուսվում են իրոք անբարեհունչ և անհեթեթ բառերը: Մեծ մասամբ գերակշռում են անհատական-սուբյեկտիվ մոտեցումները, որոնք հիմնվում են սեփական ճաշակի ու ըմբռնումների վրա: Ծայրահեղություններից չեն խուսափել նույնիսկ մեր այն մեծերը, որոնց ավանդը մայրենի լեզվի մշակման ու զարգացման մեջ անգնահատելի է: Նորաբանությունների հակառակորդներին հիշեցնենք այս հարցերի վերաբերյալ Թումանյանի ու Տերյանի տեսակետները, որոնք չդիմացան ժամանակի քննությանը…

Լեզուն ինքն է ընտրում իր զարգացման բնական ուղին, և ոչ մի ժխտողական կամ ներբողական վերաբերմունք չի կարող փոխել իրերի բնական ընթացքը, ինչպես որ չկարողացան նրա վրա ազդել 40-ական թվականներին մեր լեզվին «ստալինյան ուկազով» սոսնձված «**ռեսպուբլիկան** ու **պարտիան**, **կոնստիտուցիան** ու **ռևոլյուցիան**»…

Ամենից առաջ նշենք, որ նորաբանություններ կոչվող այս բառախմբի մի մասը համարյա թե արտացոլված չէ հրապարակի վրա եղած բառարաններում, ավելի ճիշտ՝ այս բառաշարքը պատշաճ ձևով առանձնացված չէ հայերենի ընդհանուր բառային կազմում: Դրանց մի մասը տեղ է գտել մեր «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն ուղղախոսական - բացատրական բառարանում» (Ե. 2000), ապա առավել լրամշակված «Արևմտահայերեն-արևելահայերեն նոր բառարանում» (Ե. 2011), որտեղ դրանք հանդես չեն գալիս որպես **գլխաբառեր**, այլ տրվում են այդ բառերի հայերեն տարբերակների վերջում՝ ցույց տալու համար, թե մինչև այդ հայերեն նորաբանության գործա-

ծությունը որ օտարաբան ձևն էր մեզանում տարածված, ինչպես, օրինակ՝ **հանրագիտարան** բառի բացատրության վերջում բերվում է նաև **էնցիկլոպեդիա** ձևը, որը մեզանում գործածվում էր մինչև 60-70-ական թվականները: Այս բառգրքույկում բոլոր օտարաբան ձևերը տրվում են իբրև գլխաբառեր: Դա հնարավորություն է տալիս ի մի բերել բոլոր այն բառերը, որոնց օտար ձևերի փոխարեն այսօր գործածվում են դրանց հայեցի ձևերը: Սա միաժամանակ օգնում է ընդհանրացնելու լեզվի մեջ կատարվող բառապաշարային տեղաշարժերը, ցույց տալու լեզվի զարգացման միտումները և, ամենակարևորը, ընթերցողի ձեռքը տալու մի համառոտ ու գործնական ուղեցույց, որտեղ արձանագրված են նոր և նորագույն բառեր՝ հաճախ առաջին անգամ շրջանառության մեջ դրվող: Դրանց մի զգալի մասը գալիս է արևմտահայերենից, քիչ չեն նաև արևելահայ իրականության մեջ ստեղծվածները: Երբեմն տրվում են մի քանի հոմանիշներ՝ ընթերցողին թողնելով դրանցից որևէ մեկին նախապատ-

վություն տալու հարցը: Հայերեն նորակազմությունների հետ տրվում են նաև ռուսերեն և անգլերեն համարժեքները (անգլերենի գծով խորհրդատու՝ Կարապետ Սաքապետոյան):

Քանի որ բառգրքույկը առաջին հերթին նախատեսված է լայն հանրության համար, ուստի բառերի բացատրություններում տրվում են դրանց **հանրագիտական** և ոչ **նեղ մասնագիտական** իմաստները:

Բառգրքույկում տեղ գտած ոչ բոլոր բառերն են, որ արժանացել են բառգրքույկի հեղինակի դրական գնահատականին, ոչ բոլորն են, որ վստահաբար արժանանալու են մասնագետների ու հանրության հավանությանը: Հեղինակը, նման «վիճահարույց» բառերը ներմուծելով բառգրքույկի մեջ, փորձում է դրանք ներկայացնել համընդհանուր ուշադրության, այսպես ասած՝ «փորձաքննության», քանի որ ամենից ճիշտ և արդար դատավորը Նորին մեծություն **Ժամանակն** է:

Համառոտագրությունների ցանկ

Ախտ.--------- Ախտաբանական

Ած. ------------ Ածական

Արաբ. ------- Արաբերեն

Արվ. ---------- Արվեստ

Բժշկ. -------- Բժշկական

Գերմ. -------- Գերմաներեն

Երժշտ. ------ Երաժշտական

Երկրչ. ------- Երկրաչափական

Թատ. -------- Թատրոն

Իրավ. ------- Իրավաբանական

Լեզվ. --------- Լեզվաբանական

Կենդ. -------- Կենդանաբանական

Կենս. -------- Կենսաբանական

Կզմխս. ------ Կազմախոսական

Մաթ. -------- Մաթեմատիկական

Մարզ.-------- Մարզական

Շին. ---------- Շինարարական

Ոճաբ. ------- Ոճաբանական

Պատմ. ------ Պատմական

Ռազմ. ------- Ռազմական
Տեխն. -------- Տեխնիկական
Տնտես. ------ Տնտեսագիտական
Փիլ. ----------- Փիլիսոփայական
Քիմ. ---------- Քիմիական
Ֆիզ. ---------- Ֆիզիկա
Ֆր. ------------ Ֆրանսիական

Ա

Աբստրակցիոնիզմ – գ. **Վերացապաշտություն**, абстракционизм, abstractionism.

Աբստրակցիոնիստ – ած.գ. **Վերացապաշտ**, абстракционист, abstractionist.

Ագնոստիցիզմ – գ. *(փիլ.)* Աշխարհի ճանաչելիությունը մերժող ուսմունք՝ **Պատճառագիտություն**, агностицизм, agnosticism.

Ագրեսիվ – ած.գ. **Հարձակունակ**, агрессивный, aggressive.

Ագրեսիվություն – գ. **Նախահարձակունակություն**, агрессивность, aggressiveness.

Ագրեսոր – ած.գ. Միջազգային իրավունքի տեսանկյունից՝ այլ երկրների նկատմամբ ռազմական նախահարձակում իրականացնող՝ սպառնալով նրա ինքնիշխանությանը՝ **Հարձակապաշտ**, агрессор, aggressor.

Ադապտացիա – գ. Կենդանի էակների հարմարվելը շրջապատող միջավայրին՝ **Հարմարակում**, адаптация, adaptation.

Աթերոսկլերոզ – գ. *(ախտ.)* Երակների պատերի կարծրացում և անցքի նեղացում՝ **Պնդերակու-թյուն**, атеросклероз, atherosclerosis.

Ալերգիա – գ. *(ախտ.)* Գերզգայնության կամ այլ պատճառներով առաջացած հիվանդություն՝ **Հատ-կախտ**, аллергия, allergy.

Ալիբի – գ. *(իրավ.)* **Այլուրեքություն**, **այլուրու-թյուն, այլուրկա**, алиби, alibi.

Ալտրուիզմ – գ. Ուրիշների մասին անշահախնդրո-րեն հոգալը՝ **Այլասիրություն,** альтруизм, altruism.

Ալտրուիստ – գ. Ուրիշներին անշահախնդրորեն սիրող՝ հոգացող՝ **Այլասեր,** альтруист, altruist.

Ալտրուիստական –ած. **Այլասիրական, Անանձնա-կան, Այլանձնական**, альтруистический, altruistic.

Ակադեմիա – գ. **Կաճառ**, академия,academy.

Ակադեմական –ած. գ. **Կաճառորդ**, **Կաճառա-կան**, 1. Академический, 2. Академик, academic.

Ակորդ – գ. *(երժշտ.)* Երեքից ոչ պակաս տարբեր բարձրության ձայների միաժամանակյա համա-դրություն, որոնք լսողությամբ ընկալվում են իբրև ձայնային միասնություն՝ **Դաշնուրդ,** аккорд, accord.

Ակորդեոն – գ. **Ձեռնադաշնակ**, аккордеон, accordion.

Ակրոստիքոս – գ. Ոտանավորի սկզբնատառերով կազմվող անուն՝ **Ծայրանուն**, акростих, akrostikos.

Ակցիա – գ. *(տնտես.)* **Բաժնետոմս**, **Բաժնեթուղթ**, акция, share.

Ակցիոներ – գ. *(տնտես.)* **Մասնակից**, **Շահընկեր**, **Արժեթղթերի սեփականատեր**՝ **Բաժնետեր**, **Բաժնեկից**, акционер, shareholder.

Ակումուլյատոր – գ. *(տեխն.)* **Կուտակիչ**, **Ուժահավաք**, аккумулятор, battery, accumulator.

Ամպլուա – գ. *(թատ.)* Դերասանի ներաշխարհին և կարողություններին պատշաճող դեր՝ **Հատկադեր**, амплуа, line.

Անագրամ – գ. Բառախաղի տեսակ, որ կազմվում է բառերի կամ տառերի փոխատեղումով՝ **Անդրատառություն**, анаграмма, anagram.

Անալոգիա – գ. *(փիլ., լեզվ.)* Առարկաների, երևույթների և հասկացությունների միջև ընդհանրություն՝ ըստ որոշակի հատկանիշի՝ **Համաբանություն**, аналогия, analogy.

Անատոմիա – գ. *(ախտ.)* **Կազմախոսություն**, **Կազմաբանություն**, анатомия, anatomy.

Անատոմիական – գ. *(ախտ.)* **Կազմախոսական**, **Կազմաբանական**, анатомический, anatomical.

Անատոմիստ – գ. (ախտ.) Մարմնամասերն ուսումնասիրող մասնագետ՝ **Կազմախոս, Կազմաբան,** анатомист, anatomist.

Անարխիստ – գ. Օրինական իշխանության դեմ գործող՝ **Անիշխանական,** анархист, anarchist.

Անարխիզմ – գ. **Անիշխանականություն**, анархизм, anarchism.

Անաֆոր – գ. *(ոճար.)* Ճարտասանական հնարանք՝ կազմված բառի կամ արտահայտության տարաձև կրկնություններով՝ **Հարակրկնություն**, анафора, anaphora.

Անեմոգրաֆ – գ. Քամու արագությունն ու ուղղությունը արձանագրող սարք՝ **Հողմագիր**, анемограф, anemograph.

Անեկդոտ – գ. 1. Պատահար, միջադեպ: 2. Ծիծաղաշարժ կարճ պատմություն: 3. **Մանրադեպ**, анекдот, anecdote.

Անսամբլ – գ. **Համույթ**, ансамбль, band, ensemble.

Անտեննա – գ. 1. **Ալեհավաք**, принимающая антенна, 2. **Ալեցիր,** передающая антенна, antenna.

Անտիցիպացիա – գ. *(լեզվ.)* Բառի մեջ հնչյունի կրկնությունը իր տեղում արտասանվելուց հետո հնչյունի հավելում՝ **Հարասում, Հարասություն** (օր.՝ կանանչ, ճանանչել), антиципация, anticipation.

Անտրոպոմորֆիզմ – գ. *(փիլ.)* **Մարդակերպություն, Մարդանմանություն, Մարդեղություն**, антропоморфизм, anthropomorphism.

Աորտա – գ. *(կզմխս.)* Սրտից դուրս եկող մայր երակ՝ **Բներակ՝ Սրտափող**, аорта, aorta.

Ապենդիցիտ – գ.*(ախտ.)* Որդանման ելունի բորբոքում՝ **Կուրաղետապ**, аппендицит, appendicitis.

Ապրիորի – ած. մ. *(փիլ.)* Փորձից անկախ՝ **Հառաջագունե, Անդրանցական, Վերանցական:** априори, a priori */լատ./*, a priori

Ասթմա – գ. *(ախտ.)* Շնչելու դժվարություն՝ **Շնչարգելություն, Դժվարաշնչություն**, **Հեղձուկ**, астма, asthma.

Ասիստենտ – գ. Գլխավոր գործողի մոտ օգնական՝ **Առընթերակա**, ассистент, assistant.

Ավանգարդ – ած.գ. 1. Առաջին գծի վրա գտնվող: գ. 2. *(ռազմ.)* Ռազմական միավորում, որ գնում է առջևից և հետախույզի դեր է կատարում՝ **Առաջապահ**, авангард, avanguard.

Ավանգարդիստ – *(արվ.)* Ուղղություն արվեստում և գրականության մեջ՝ **Հառաջապահ**, авангардист, avant-gardist.

Ավտոբուս – գ. **Հանրակառք,** автобус, bus.

Ավտոմատ[1] – Ինքնիրեն աշխատող՝ **Ինքնեկ,** автомат, automatic.

Ավտոմատ[2] – գ. Զենքի տեսակ՝ **Ինքնաձիգ, Արագահարված**, автомат, machine gun.

Ավտոմոբիլ – գ. **Ինքնաշարժ**, автомобиль, car.

Ատոմ – գ. **Հյուլե, Կորիզ, Միջուկ,** атом, atom.

Ատոմային – ած. **Ատոմական, Հյուլեական, Կորիզային**, атомный, atomic.

Ատրոֆիա – գ. Սննդի պակասությունից մարմնի հյուծվելը՝ մաշվելը, նիհարելը՝ **Ծյուրանք**, атрофия, atrophy.

Արթրիտ – գ.*(ախտ.)* Հոդերի բորբոքային հիվանդություն՝ նյութափոխանակության խախտման

հետևանքով՝ **Հոդաբորբ, Հոդատապ, Հոդագարություն**, артрит, arthritis.

Արիերգարդ – գ. *(ռազմ.)* Զորաշարժի մեջ գտնվող բանակի ետևից գնացող և նրա թիկունքը պաշտպանող զորամիավորում՝ **Վերջապահ,** арьергард, arearguard.

Արիստոկրատիա – գ. **Ազնվապետություն**, аристократия, aristocracy.

Աուդիենցիա – գ. Ունկնդրություն բարձրաստիճան անձի մոտ՝ **Լսուրդ,** аудиенция, audience.

Աուդիո–վիդեո – ած. Լսելու և դիտելու՝ **Լսատեսողական**, аудио-видео, audio-video.

Աուդիտ – գ. *(տնտեւ.)* Կրկին քննելը՝ ստուգելը՝ **Վերաքննություն**, **Հաշվեստուգում,** аудит, audit.

Բ

Բազա – գ. 1. **Պատվանդան: 2. Նեցուկ, հենարան: 3. Ռազմական հենարան՝ Խարիսխ**, база, 1. Pedestal, 2. support, 3. military base.

Բազալտ – **գ. Սևակուճ: базальт, basalt**

Բազային – ած. **Հենարանային՝ Խարխային**, базовый, basic.

Բալ[1] – գ. Երկրակեղևի ցնցումների ուժգնության չափման միավոր՝ **Ուժաստիճան**, балл, point

Բալ[2] – գ. *(մարզ.)* **Նիշ, միավոր**: балл, point.

Բանան – գ. **Աղամաթուզ,** банан, banana.

Բանկ – գ. **Դրամատուն,** банк, bank.

Բանկիր – գ. **Դրամատեր,** банкир, banker.

Բանկնոտ – գ. **Դրամանիշ, Դրամատոմս,** банкнот, banknote.

Բարել – գ. Նավթամթերքների և սորուն նյութերի չափման միավոր՝ **Տակառ** (Անգլիայում հավասար է սորուն նյութերի համար 163,65 լ, ԱՄՆ-ում 115լ, նավթային տակառը ԱՄՆ-ում հավասար է 159լ), баррель, barrel.

Բեմոլ – գ. *(երժշտ.)* Երաժշտական նշան, որ ձայնանիշի ձախ կողմում դրվելով՝ այն կես տոն իջեցնում է՝ **Կիսվար**, бемоль, bemol.

Բիլիարդ – գ. **Գնդամուղ,** бильярд , billiard.

Բիսկվիտ – գ. **Պաքսիմատ, Կրկնեփուկ,** бисквит, biscuit.

Բլիցկրիգ – գ. *(գերմ.)* Արագ և անակնկալ հարձակում՝ **Շանթամարտ**, блицкриг, blitzkrieg.

Բյուջե – գ. 1. Հասույթներն ու ծախքերը ցույց տվող հաշիվ, 2. Մուտքի և ելքի **Հաշվեցույց**, 3. Մուտքի և ելքի **Նախահաշիվ**, 4. **Ելնմտացույց**, бюджет, budget.

Բյուրո – գ. **Գրասենյակ**, **Դիվանատուն**, бюро, office.

Բոլշևիկ – գ. **Մեծամասնական**, большевик, bolshevik.

Բոլշևիզմ – գ. **Մեծամասնականություն**, большевизм, bolshevism.

Բորսա – գ. *(տնտես.)* Հաստատություն, ուր իրականացվում են արժեթղթերի, տարադրամի և ապրանքների առք ու վաճառք՝ **Սակարան**, биржа, stock exchange.

Բոքսիտ – գ. Ալյումին ստանալու հումք՝ կավահող՝ **Արզնահող**, боксит, bauxite.

Բրենդ – գ. Արտադրողի կամ վաճառողի հատուկ **Ապրանքանիշ**, **Վաճառանիշ**, бренд, brand.

Բրոնխիտ – գ. *(ախտ.)* Շնչափողիկների բորբոքում՝ **Ցնցղաբորբ**, **Ցնցղատապ**, бронхит, bronchitis.

Բուլավկա – գ. Ապահով գնդասեղ, **Կեռմայր**, булавка, pin.

Բուլյոն – գ. 1. Խաշած մսի ջուր, 2. **Խաշու, 3. Արգանակ**, бульон, broth.

Բուֆեր – գ. **Թափարգել, Բախարգել**, **Մեղմիչ**, буфер, buffer.

Բուֆերային – ած. **Թափարգելային, Բախարգելային**, буфер, буферный, buffer.

Գ

Գամմա – գ. Եվրոպական նոտագրության ութ ձայների աստիճանակարգում՝ **Ձայնաշար**, гамма, gamma.

Գաստրիտ – գ. *(ախտ.)* Ստամոքսի թաղանթի բորբոքում՝ **Ստամոքսատապ,** гастрит, gastritis.

Գաստրոէնտերիտ – գ. *(ախտ.)* Ստամոքսի և աղիների թաղանթի բորբոքում՝ **Ստամոքսաղետապ**, гастроэнтерит, gastroenteritis.

Գաստրոլ – գ. **Հյուրախաղ,** гастроль, tour.

Գաստրոնոմ – գ. **Նպարախանութ**, гастроном, gastronome.

Գարաժ – գ. **Ավտոտնակ,Կառատուն**, гараж, garage.

Գեն – գ. Ժառանգական հատկությունների կրող՝ **Ծին**, ген, gene.

Գենետիկ(ական) – ած. **Ծինական**: генетический, genetic.

Գենոցիդ – գ. Ազգային, ցեղային, կրոնական և այլ հատկանիշներով պայմանավորված սպանություն՝ **Ցեղասպանություն**, геноцид, genocide.

Գեոդեզիստ – գ. **Հողաչափ, Երկրաչափ, Աշխարհաչափ, Երկրաբաշխ,** геодезист, geodesist.

Գեոպոլիտիկ – ած. Տարածաշրջանային քաղաքականությանը վերաբերող՝ **Աշխարհաքաղաքական,** геополитический, geopolitic.

Գերբ – գ. Պետության **Զինանշան**, герб, blazon.

Գիդ – գ. Զբոսաշրջիկներին ուղեկցող՝ **Ուղեվար**, гид, guide.

Գիլյոտին – գ. *(ֆր.)* **Կառափնատ**, гильотина, guillotine.

Գինեկոլոգ – գ. *(բժշկ.)* Կանացի հիվանդություն-ների բժիշկ՝ **Կնախտաբան, Կնախտաբույժ**, гинеколог, gynecologist.

Գինեկոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* Կանացի հիվանդություններ ուսումնասիրող և բուժող ճյուղ՝ **Կնախտաբանություն, Կնախտագիտություն**, гинекология, gynecology.

Գիտաֆանտաստիկ *(վեպ)* – գ. 1. Հրաշքների՝ արկածների նկարագրություններով (վեպ), 2. **Հրաշավեպ**, научно-фантастический, sci-fi.

Գլադիատոր – գ. *(պատմ.)* Հին Հռոմում գազանների հետ մարտընչող ատլետ՝ **Գազանամարտիկ**, гладиатор, gladiator.

Գլիցերին – գ. **Քաղցրիտ,** глицерин, glycerol.

Գլյուկոզա – գ. **Մրգաշաքար, Պտղաշաքար**, глюкоза, glucose.

Գլոբալիզացիա – գ. **Համաշխարհայնացում,** глобализация, globalization.

Գլոբուս – գ. **Աշխարհագունդ,** глобус, globe.

Գրաֆիտ – գ. Մատիտի միջի ածուխը՝ **Ուրվաքար**, графит, graphite.

Դ

Դայջեսթ – գ. Լրագրերից քաղվածաբար հավաքված նյութեր՝ **Լրաքաղ**, дайджест, digest.

Դեկադանս – գ. *(արվ.)* **Անկումայնություն, Անկապաշտություն**, декаданс, декадентство decadence.

Դեկադենտ – գ. *(արվ.)* Անկումային տրամադրություններ ունեցող՝ **Անկապաշտ**, декадент, decadent.

Դեկոլտե – գ.ած. **Լանջաբաց**, декольте, décolleté.

Դեմագոգ – գ. **Ամբոխավար**, демагог, demagogue.

Դեմագոգիա – գ. **Ամբոխավարություն**, демагогия, demagogy.

Դեպրեսիա – գ. *(բժշկ.)* Ընկճվածության և ճնշվածության վիճակ՝ **Հոգեբեկում, Ընկճախտ,** депрессия, depression.

Դեպուտատ – գ. **Պատգամավոր, Երեսփոխան,** депутат, deputy, delegate.

Դեսերտ – գ. **Աղանդեր, Հետաճաշ,** десерт, dessert.

Դետալ – գ. *(տեխ.)* Մեքենայի առանձին մասեր՝ **Պահեստամաս, Մանրակ, Մանրամաս, Մեքենամաս,** деталь, spare part.

Դետերմինիզմ – գ. *(փիլ.)* Բնության և հասարակության բոլոր երևույթների օբյեկտիվ օրինաչափությունը և պատճառային պայմանավորվածությունը ընդունող ուսմունք՝ **Հատկավորություն, Սահմանականություն**, детерминизм, determinism.

Դերմատոլոգիա – գ. **Մաշկաբանություն, Մորթաբանություն,** дерматология, dermatology.

Դիագրամ – գ. **Տրամագիր**, диаграмма, chart, diagram.

Դիալեկտիկա – գ. *(փիլ.)* **Տրամախոհություն**, диалектика, dialectics.

Դիապրոյեկտոր – գ. Լուսապատկեր ցույց տալու սարք՝ **Մոզական լապտեր**, диапроектор, slide projector.

Դիատոնիկ – ած.*(երժշտ.)* Ամբողջ և կես ձայներից բաղկացած՝ **Հարաձայն**, диатонический, diatonic.

Դիեզ – գ. *(երժշտ.)* Երաժշտական նշան, որ ձայնանիշի ձախ կողմում դրվելով՝ այն կես տոն բարձրացնում է՝ **Կիսվեր**, диез, diez.

Դիետ – գ. **Սննդականոն, Կերակրականոն, Կենցաղույթ, Պահեցողություն, Ողջականոն, Սննդառեժիմ,** диета, diet.

Դիետոլոգ – գ. **Սննդագետ, Կերակրագետ**, диетолог, nutritionist.

Դիետոլոգիա – գ. Գիտություն ճիշտ սնվելու կանոնների մասին՝ **Կերակրաբանություն, Կերակրագիտություն,** диетология, sitiology.

Դիզենտերիա – գ. 1. Փորհարությունով և լուծով ուղեկցվող հիվանդություն՝ **Թանչ(ք)**, дизентерия, dysentery.

Դիլեմա – գ. *(փիլ.)* **Երկընտրանք, Երկսայրաբանություն**, дилемма, dilemma.

Դիկտոր – գ. Ռադիոյի և հեռուստատեսության **Հաղորդավար, Խոսնակ,** диктор, announcer.

Դինամիզմ – գ. *(փիլ.)* Իդեալիստական փիլիսոփայական ուղղություն, որ ուժը դիտում է ինքնակա՝ մատերիայից անկախ սկիզբ՝ **Ուժաբանություն,** динамизм, dynamism.

Դինամոմեքենա – գ. *(տեխն.)* Մեխանիկական ուժը էլեկտրականի վերածող սարք՝ **Ուժահան**, динамо-машина, dynamo.

Դիսպետչեր – գ. **Կարգավար**, диспетчер, dispatcher.

Դիվերսանտ – գ. **Խափանարար**, диверсант, saboteur.

Դիվերսիա – գ. **Խափանարարություն**, диверсия, sabotage.

Դիվերսիոն – գ. **Խափանարարական**, диверсионный, diverionary.

Դիրեկտոր – գ. Հիմնարկության կամ ուսումնական հաստատության ղեկավար՝ **Տնօրեն**, директор, Director.

Դիրեկցիա – գ. **Տնօրենություն**, дирекция, directorate.

Դիրիժոր – գ. 1. Նվագախմբի ղեկավար՝ **Նվագավար**, дирижёр, conductor

Դիֆթերիա – գ. *(ախտ.)* Մանկական վարակիչ հիվանդություն՝ **Կեղծամաշկություն,** дифтерия, diphtheria.

Դիֆիրամբ – գ. Գովասանական բանաստեղծություն՝ **Ներբող, Գեղոն**, дифирамб, dithyramb.

Դերմատոլոգ – գ. *(բժշկ.)* **Մաշկաբան, Մորթաբան,** дерматолог, dermatologist.

Դերմատոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* **Մաշկաբանություն, Մորթաբանություն**, дерматология, dermatology.

Դոկտրին – գ. **Ուսմունք, Փիլիսոփայություն, Վարդապետություն**, доктрина, doctrine.

Դրենաժ – գ. Առուների կամ խողովակների միջոցով ստորգետնյա ջրերը ցամաքեցնելը՝ **Ցամաքուրդ**, дренаж, drainage.
Դևիզ – գ. Համառոտ նշում դրոշի կամ վահանի վրա (օր. *Մահ կամ Ազատություն*)՝ **Նշանադրոշմ,** девиз, motto.

Է

Էգոիզմ – **գ. Եսասիրություն, Եսականություն,** эгоизм, egoism.
Էլեկտրոդ – գ. **Էլեկտրաբեր**, электрод, electrode.
Էլեկտրաթերապիա – ած. գ. Էլեկտրականությամբ բուժող՝ **Էլեկտրաբույժ**, электротерапия, electrotherapy.
Էլեկտրաքիմիա – գ. **Էլեկտրատարրաբանություն**, электрохимия, electrochemistry.
Էլեկտրաֆոր – ած. գ. Իր մեջ էլեկտրականություն պահող, **Էլեկտրակիր,** электрофор, electrophoretic.
Էլեկտորատ – գ. Ընտրողների հասարակական խավ՝ **Ընտրազանգված, Ընտրախավ**, электорат, electorate.

Էլեկտրիկ – գ. Էլեկտրական գործերի մասնագետ՝ **Էլեկտրագետ**, электрик, electrician.

Էլեկտրոլիզ – գ. **Էլեկտրալուծություն**, элекролиз, electrolysis.

Էլիպս – գ. *(երկրչ.)* **Շեղատ,** эллипс, ellipse.

Էկզեմա – գ. *(ախտ.)* Դեմքի մաշկի բորբոքում՝ **Թրմաքոս, Մրջմնոց,** экзема, eczema.

Էկրան – գ. **Պաստառ,** экран, screen.

Էմբարգո – գ. **Բեռնարգելք**, эмбарго, embargo.

Էմբրիոն – գ. (*բժշկ.)* Արական և իգական բջիջների միացումով ստեղծված գոյացություն՝ **Նախասաղմ**, эмбрион, embryon.

Էմոցիոնալ – ած. **Զգացական, Հոգեհույզ**, эмоциональный, emotional.

Էմպիրիցիզմ – գ. *(փիլ.)* Զգայությունը իմացության միակ աղբյուրը համարող ուսմունք՝ **Փորձապաշտություն**, эмпирицизм, empiricism.

Էնդոկրինոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* **Ներծորագիտություն**, эндокринология, endocrinology.

Էնդոսկոպ – գ. *(տեխն.)* Մարդու մարմնի ներքին օրգանները լուսավորելով տեսանելի դարձնող

սարք՝ **Ներդիտակ, Ներքնադիտակ**, эндоскоп, endoscope.

Էնդոսկոպիստ – գ. *(բժշկ.)* Մարդկային մարմնի խոռոչները հատուկ դիտակով զննող բժիշկ՝ **Ներքնադետ,** эндоскопист, endoscopist.

Էնցեֆալիտ – գ. *(ախտ.)* Ուղեղի բորբոքում՝ **Ուղեղաբորբ**, энцефалит, encephalitis.

Էնցեֆալոգրամմա – գ. *(բժշկ.)* **Ուղեղագրություն,** энцефалограмма, encephalogram.

Էնցիկլոպեդիա – գ. **Հանրագիտարան, Համայնագիտարան**, энциклопедия, encyclopedia.

Էնցիկլոպեդիստ – ած.գ. **Բազմագիտակ, Հանրագետ**, энциклопедист, encyclopedist.

Էսթետ – գ. **Գեղագետ, Գեղեցկագետ**, эстет, esthete.

Էսթետիկա – գ. **Գեղագիտություն, գեղեցկագիտություն**, эстетика, aesthetics.

Էսթետիկական – ած. **Գեղագիտական, Գեղեցկագիտական**, эстетический, aesthetic.

Էսկալատոր – գ. **Շարժասանդուղք, սահասանդուղք**, эскалатор, escalator.

Էսքիզ – գ. **Ուրվանկար, Ստվերագիր, Ուրվապատկեր**, эскиз, outline.

Էվոլյուցիա – գ. 1. Առանց արնահեղության և ցընցումների դեպի կատարյալը աստիճանաբար կատարվող փոփոխություն, 2. Աստիճանական զարգացում՝ **Բարեշրջություն**, **Բնափոխություն**, **Շրջափոխություն**, эволюция, evolutuin.
Էվֆեմիզմ – գ. *(լեզվ.)* Ոճական հնարանք՝ ասելիքը ավելի մեղմ և ընդունելի դարձնելու համար՝ **Մեղմասություն**, эвфемизм, euphemism.
Էտալոն – գ. **Ստուգանմուշ**, **Չափանմուշ**, эталон, standard.
Էքսկուրսավար – գ. **Առաջնորդ**, **Ղեկավար**, **Ուղեվար**, экскурсовод, guide.
Էքսպանսիոնիզմ – գ. Աշխարհակալման ձգտում՝ **Ծավալապաշտություն**, экспансионизм, expansionism.
Էքսպանսիոնիստ – ած. Աշխարհակալման ձգտող՝ **Ծավալապաշտ**, экспансионист, expansionist.
Էքսպրեսիոնիզմ – գ. *(արվ.)* Ուղղություն արվեստում՝ **Արտահայտչապաշտություն**, экспрессионизм, expressionism.
Էքսպրեսիոնիստ – գ. **Արտահայտչապաշտ**, экспрессионист, expressionist.
Էֆտանազիա – գ. **Բարեսպանություն**, эфтаназия,

Ժ

Ժելե – գ. **Դոնդող, Մսադոնդող,** желе, jelly.

Ժյուրի – գ. Մրցումների **Հանձնախումբ, Մրցատյան,** жюри, jury.

Ժոկեյ – գ. Վարպետ հեծյալ՝ **Ձիարշավորդ, Ձիավարիկ,** жокей, jockey.

Ժուռնալիստ – գ. Լրագրի աշխատակից՝ **Լրագրող,** журналист, journalist.

Ժուռնալիստիկա – գ. **Լրագրություն,** журналистика, journalism

Ի

Իդեալ – գ. Ծայրագույն կատարելություն՝ **Կատարելատիպ,** идеал, ideal.

Իդեալիզմ – գ. **Գաղափարապաշտություն, Տեսլապաշտություն,** идеализм, idealism.

Իդեալիստ – գ. **Գաղափարապաշտ, Տեսլապաշտ,** идеалист, idealist.

Իխտիոզ – գ. *(ախտ.)* Մաշկային հիվանդություն, դեպքում մաշկը ճաքճքում է՝ նմանվելով ձկան թեփուկների՝ **Ձկնամաշկություն**, ихтиоз, ichthyosis.

Իմպերիալիզմ – գ. **Կայսերապաշտություն**, империализм, imperialism.

Իմպերալիստական – ած. **Կայսերապաշտական,** империалистический, imperialistic.

Իմպրեսիոնիզմ – գ. *(արվ.)* **Տպավորապաշտություն**, импрессионизм, impressionism.

Իմպրեսիոնիստ – գ. *(արվ.)* **Տպավորապաշտ**, импрессионист, impressionist.

Իմպրովիզատոր – գ. Հանպատրաստից խոսող՝ **Պատրաստաբան, Հանկարծաբան, Հանկարծաստեղծ,** импровизатор, improviser.

Իմպուլսիվություն – գ. *(կենս.)* Անակնկալ հակազդեցություն գրգիռներին և մղումներին՝ **Հանկարծավարություն**, импульсивность, impulseveness.

Ինաուգուրացիա – գ. Պետական կամ այլ բարձրաստիճան անձի պաշտոնն ստանձնելու արարողություն՝ **Պաշտոնակալություն, Երդմնակալություն**, инаугурация, inauguration.

Ինդուկցիա – գ, Մասնակի երևույթների ընդհանրացում՝ **Մակածում,** индукция, induction.

Ինդուստրիա – գ. **Արդյունաբերություն, Ճարտարարվեստ**, индустрия, industry.

Ինդուստրիալ – ած. Ճարտարարվեստին հատուկ՝ **Ճարտարարվեստական**, индустриальный, industrial.

Ինժեներ – գ. Բարձրագույն կրթությամբ տեխնիկական մասնագետ՝ **Ճարտարագետ**, инженер, engineer.

Ինժեներական – ած. **Ճարտարագիտական**, инженерный, engineering.

Ինիցիալ – գ. Հատուկ անունների սկզբնատառերը՝ **Անվանագիր**, инициалы, initials.

Ինտելիգենտ – ած. Մտավոր բարձր զարգացում և բարեկիրթ վարքի տեր անձնավորություն՝ **Մտավորական**, интеллигент, intellectual.

Ինտելիգենցիա – գ. Հասարակության մեջ սոցիալական խումբ, որի մեջ մտնում են մտավոր աշխատանքով զբաղվող և արհեստավարժ մարդիկ՝ **Մտավորականություն**, интеллигенция, intelligentsia.

Ինտերնացիոնալ – ած.գ. **Միջազգայնական**, интернациональный, international.

Ինտերնացիոնալիզմ – գ. Միջազգայնականություն, интернационализм, internationalism.

Ինտերվալ – գ. *(երժշտ.)* **Անջրպետ**, **Տարածություն**, интервал, interval.

Ինտերնետ – գ. Համաշխարհային համակարգչային ցանց՝ **Համացանց**, Интернет, internet.

Ինտուիցիա – գ. 1. *(փիլ.)* Ճանաչողության ուղղակի և անմիջական ձև՝ առանց զգայարանների և տրամաբանության օգտագործման: 2. Ներհայեցողությամբ ստացված եզրակացություն՝ **Ներհայեցողություն**, **Բնազդ**, **Հայտնատեսություն**, интуиция, intuition.

Ինֆիլտրացիա – գ. Հեղուկի դանդաղ անցնելը մարմնի ծակոտիներով՝ **Ներմուծում**, инфильтрация, infiltration.

Ինֆլյացիա – գ. Դրամի **Արժեզրկում**, **Սղաճ**, инфляция, inflation.

Ինֆորմատիկա – գ. Գիտաճյուղ տեղեկությունների հավաքման, կուտակման և հաղորդման մասին՝ **Տեղեկագիտություն**, информатика, informatics.

Լ

Լաբորատորիա – գ. 1. Աշխատավայր, Գործատեղի, **Աշխատանոց,** лаборатория, laboratory.

Լամա – գ. **Այծուղտ, ուղտայծ**, лама, lama.

Լամպաս – գ. Զինվորական համազգեստի տաբատի վրա կարվող գունավոր երիզ՝ **Շքերիզ**, лампас, trouser stripe.

Լապորոսկոպիա – գ. *(բժշկ.)* Որովայնադիտում, лапороскопия, laporoskopia.

Լավա – գ. Հրաբխի ժայթքման ժամանակ արտազատվող հրահեղուկ զանգված՝ **Հրանյութ**, лава, lava.

Լավանդ(ա) – գ. 1. **Նարդոս,** 2. Նույն բույսից պատրաստված օծանելիք, лаванда, lavender.

Լահմաջուն – գ. (*արաբ.* **միս խմորի մեջ**) **Մսաշոթ**, лагмаджун, lehmadzhun.

Լիբերալ – ած. **Ազատական,** либеральный, liberal.

Լիբերալիզմ – գ. **Ազատականություն**, либерализм, liberalism.

Լիդեր – գ. **Առաջնորդ, Ղեկավար**, лидер, leader.

Լիկյոր – գ. **Քաղցրօղի**, ликер, liquor.

Լիմֆատիզմ – գ. Ավշային հիվանդություն, **Ավշախտ,** лимфатизм, glandular.

Լիտոտա – գ. *(ոճար.)* 1. Խոսքի բանադարձում՝ չափազանցության հակառակը՝ **Նվազասույթ, Նվազասություն**, литота, litotes.

Լոզունգ – գ. 1. **Նշանախոս, Նշանաբառ**, 2. **Կոչ, Կարգախոս**, лозунг, slogan.

Լոխում – գ. Արևելյան քաղցրավենիք՝ **Հանգստապատառ, Քաղցրապատառ**, лукум, lohum.

Լոկոմոտիվ – գ. Գնացքի քարշակը՝ **Շոգեքարշ, Ջերմաքարշ, Էլեկտրաքարշ, Վայրաշարժ**, локомотив, locomotive.

Լոմբարդ – գ. **Գրավատուն,** ломбард, pawnshop.

Լոռնետ – գ. Առանց պոչի, ձեռքով պահվող ակնոց՝ **Ձեռնաչոց,** лорнет, eyeglass.

Լուսաֆոր – ած. գ. 1. Իր մեջ՝ իր վրա լույս կրող՝ **Լուսակիր, 2. Ազդալույս,** светофор, traffic light.

Խ

Խոլեստերին – գ. *(ախտ.)* Ճարպային բյուրեղներ արյան մեջ՝ **Մաղձետ**, холестерин, cholesterol.

Կ

Կաբինետ – գ. 1. **Նախարարների խորհուրդ, 2. Կառավարության ժողովատեղ, 3. Դահլիճ**, кабинет, cabinet.

Կալեյդոսկոպ – գ. **Գեղադիտակ**, калейдоскоп, kaleidoscope

Կալկուլյատոր – գ. *(տեխն.)* Թվաբանական գործողություններ կատարող հաշվիչ մեքենա՝ **Հաշվեմեքենա**, калькулятор, calculator.

Կալորիա – գ. **Ջերմուժ**, калория, calorie.

Կալցիում – գ. **Կրածին**, кальций, calcium.

Կամերտոն – գ. Երաժշտական երկթև փոքրիկ գործիք, որ տալիս է «*լյա*» բնական ձայնը՝ **Ձայնորդ,** камертон, tuning fork.

Կանիստր – գ. 20 լիտր տարողությամբ հերմետիկ փակվող բաք՝ **Թիթեղ**, канистра, tank.

Կապիտալ – գ. Մայր գումար, **Դրամագլուխ**, капитал, capital.

Կապիտալիզմ – գ. **Դրամատիրություն**, капитализм, capitalism.

Կապիտալիստ – գ. Դրամատեր, капиталист, capitalist.

Կապիտալիստական – ած. **Դրամատիրական**, капиталистический, capitalist.

Կասետ – գ. Ձայնագրման նպատակով գործածվող մագնիսական ժապավեն՝ **Երիզ, Ձայներիզ,** кассета, cassette.

Կատապուլտ – գ. Վթարի դեպքում օդաչուին օդանավից դուրս շպրտող սարք՝ **Ինքնանետիչ,** катапульта, catapults.

Կարանտին – գ. Համաճարակի դեմ քառասնօրյա արգելարան՝ **Զգուշարան**, карантин, quarantine.

Կարբոնատ – գ. Ածխաթթու պարունակող աղերի ընդհանուր անուն, **Բնածխատ**, карбонат, carbonate.

Կարդիոգրամմա – գ. *(տեխն.)* Սրտի բաբախյունների արդյունքը արձանագրող գրաֆիկական պատկեր՝ **Սրտագրություն**, кардиограмма, cardiogram.

Կարդիոլոգ – գ. *(բժշկ.)* **Սրտաբան**, кардиолог, cardiologist.

Կարդիոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* **Սրտաբանություն**, кардиология, cardiology.

Կարտեր – գ. *(տեխն.)* **Հենատուփ**, картер, crankcase.
Կարտոֆիլ – գ. **Գետնախնձոր,** картофель, potato.
Կաուչուկենի – գ. Խեժատու ծառ՝ **Խժենի**, каучуковое дерево, rubber-tree.
Կենգուրու - գ. **Ագեվազ**, кенгуру, kangaroo.
Կինեմատիկա – գ. *(ֆիզ.)* Մեխանիկայի բաժին՝ **Շարժաբանություն**, кинематика, kinematics.
Կինոֆիլմ – գ. **Շարժանկար, Շարժապատկեր**, кинофильм, movie.
Կլառնետ – գ. **Նրբասրինգ,** кларнет, clarinet.
Կլաուստրոֆոբիա – գ. Վախ փակ տարածությունից՝ **Բանտավախություն**, клаустрофобия, claustrophobia.
Կլաքսոն – գ. Ավտոմեքենայի ձայնային ազդանշան՝ **Ճչակ, Ճչարձակ**, клаксон, klaxon.
Կնոպկա – գ. **Մլկերիթ**, **Կոճգամ**, кнопка, pin.
Կոալիցիոն – ած. **Համախմբական,** коалиционный, coalitional.
Կոլեկցիոներ – գ. Հավաքածու կազմող անձ՝ **Հավաքորդ**, коллекционер, collector

Կոկարդ – գ. (*պատմ.)* **Զինանշան** սաղավարտի, գլխարկի կամ համազգեստի վրա, кокарда, badge.

Կոկետ(ուհի) – գ. 1. Կոտրատվող, 2. Նազուտուզ անող՝ **Պչրուհի, Անձկոտոր,** кокет(ка), coquette

Կոմա – գ. *(ախտ.)* Մահվան քուն կամ թմբիր՝ **Մահաքուն, Մահաթմբիր**, кома, coma

Կոմեդիա – գ. Երգիծական ներկայացում՝ **Կատակերգություն, Զավեշտախաղ, Ծաղրերգություն,** комедия, comedy.

Կոմիկ – գ. 1.Կատակերգակ դերասան: 2. Կատակերգություն գրող՝ **Կատակերգու՝ Ծաղրերգու,** комик, comedian.

Կոմպոտ – գ. **Պտղանուշ, Չամչարակ**, компот, compote.

Կոմունիզմ – գ. **Համայնավարություն,** коммунизм, communism.

Կոմունիստ – գ. **Համայնավար,** коммунист, communist.

Կոմունիստական – ած. **Համայնավարական,** коммунистический, communist.

Կոմպլեկտ – գ. Որևէ առարկայի՝ ապրանքի ողջ տեսականին ընդգրկող հավաքածու՝ **Լրակազմ**, комплект, set.

Կոմպլեքս – գ. 1. Ստորակայության՝ Թերարժեքության զգացում, Բարդույթ, 2. (*շին.*) Համալիր, комплекс, complex.

Կոմպյուտեր – գ. Մտասարք, Համակարգիչ, компьютер, computer.

Կոմպոզիտոր – գ. Երգահան, композитор, composer.

Կոմպրեսոր – գ. 1. *(տեխն.)* Խտացրած օդ մղող գործիք՝ Ճնշակ, компрессор, compressor.

Կոմֆորտ – գ. Հարմարավետություն, Հարմարակեցություն, Դյուրակեցություն, Հեշտակեցություն, комфорт, comfort.

Կոմֆորտային –ած. Հարմարավետ, Անդորրավետ, Դյուրակեցիկ, комфортный, comfortable.

Կոնգլոմերատ – գ. Հանքախառնուրդ, Շեղջագոդ, конгломерат, conglomerate.

Կոնսերվատորիա – գ. Երաժշտանոց, консерватория, conservatory.

Կոնվեեր – գ. Հարահոս, конвейер, conveyor.

Կոնտրաբաս – գ. Երաժշտական գործիք՝ Հակաբամբ, контрабас, contrabass.

Կոնֆեդերացիա – գ. **Համադաշնություն**, конфедерация, confederation.

Կոնֆեսիա – գ. Կրոնական նույն ուսմունքի մեջ այս կամ այն դավանանքին հետևողների խումբ, համայնք՝ կաթոլիկ, ուղղափառ, ավետարանչական, առաքելական և այլն՝ **Հարանվանություն**, конфессия, confession.

Կոնֆրոնտացիա – գ. **Առճակատում**, конфронтация, confrontation.

Կոսմետիկա – գ. **Դիմահարդարանք**, **Մարմնահարդարանք**, косметика, cosmetics.

Կոսմոպոլիտ – գ. Իրեն որևէ երկրի քաղաքացի չհամարող՝ **Աշխարհաքաղաքացի**, **Տիեզերաքաղաքացի**, **Համրաքաղաքացի**, космополит, cosmopolitan.

Կոսմոպոլիտիզմ – գ. **Աշխարհաքաղաքացիություն**, космополитизм, cosmopolitanism.

Կոտլետ – գ. Փափուկ տապակած միս՝ **Կոդիկ**, котлета, cutlets.

Կորալ – գ. Քարացած ծովային բույս՝ **Մարջան**, **Բուստ**, коралл, coral.

Կորպուս – գ. *(շին.)* Միասնական շենքի մասերից յուրաքանչյուրը՝ **Մասնաշենք**, корпус, housing.

Կորսաժ – գ. Կանացի զգեստ՝ **Կրծազգեստ**, корсаж, corsage

Կորսետ – գ. **Մեղմիրան, Լանջազգեստ**, корсет, corset.

Կվարտետ – գ. 1. Չորս միավորից բաղկացած ամբողջություն: 2. Չորս հոգուց բաղկացած երաժիշտների խումբ՝ **Քառյակ:** 3. Երաժշտական ժանր, квартет, quartet.

Կրեդիտ – գ. Գիտելիքների գնահատման ծավալի միավոր՝ **Արժենիշ**, кредит, credit.

Կուբիզմ – գ. (*արվ.*) Ուղղություն արվեստում՝ **Խորանարդապաշտություն**, кубизм, cubism.

Կուլտուրա – գ. Մշակույթ, культура, culture.

Կուպոն – գ. Արժեթղթի շահաբաժին՝ **Կտրոն**, купон, coupon.

Հ

Հակեր – **գ. Համակարգչահեն,** хакер, hacker.

Հարդ դիսկ – գ. (*տեխն.*) Համակարգչի հիմնական հիշողությունն ամփոփող սկավառակ՝ **Կարծրապնակ**, жесткий диск, hard disc.

Հելիոգրաֆ – գ. *(տեխն.)* 1. **Լուսահեռագիր**, 2. Արևը լուսանկարելու գործիք՝ **Արևագիր,** гелиограф, heliograph.

Հեմատոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* Արյունն ուսումնասիրող գիտաճյուղ՝ **Արյունաբանություն,** гематология, hematology.

Հերբարիում – գ. Չորացված բույսերի և կենդանիների հավաքածու՝ **Բուսարան**, гербарий, herbarium.

Հերմաֆրոդիտ – գ. *(բժշկ.)* Միաժամանակ արական և իգական սեռական գործարաններ ունեցող, **Արուէգ, Որձևէգ**: гермафродит, hermaphrodite.

Հիդրոդինամիկա – գ. Ֆիզիկայի բաժիններից մեկը՝ **Ջրազորություն**, гидродинамика, hydrodynamics.

Հիդրոպլան – գ. **Ջրասավառնակ**, гидроплан, hydroplane.

Հիդրոստատիկա – գ. Ֆիզիկայի բաժիններից մեկը՝ **Ջրակայություն**, гидростатика, hydrostatics.

Հիդրոֆոն – գ. Ստորջրյա հեռախոս՝ **Ջրահեռախոս, Ջրահեռաձայն**, гидрофон, hydrophone.

Հիերարխիա – գ. Աստիճանակարգում վերից վար (զինվորական, հոգևորական և այլն)՝ **Կարգապետություն**, եկեղեցական՝ **Նվիրապետություն**, иерархия, hierarchy.

Հիերոգլիֆ – գ. **Մեհենադրոշմ,** иероглиф, hieroglyph

Հիմն – գ. **Օրհներգ, Փառերգ, Ազգային քայլերգ,** гимн, anthem.

Հիպերբոլ – գ. 1*. (ոճ.)* **Չափազանցություն,** 2. *(մաթ.)* Երկրաչափական կոր գիծ՝ **Անդրաձիգ,** гипербола, hyperbole.

Հիպոֆիզ – *(կենս.)* գ. Գլխուղեղում գտնվող գեղձ, որ կարգավորում է մարմնի աճը՝ **Մաղասագեղձ,** гипофиз, pituitary, body hypophisys.

Հոմեոպաթիա – գ. *(բժշկ.)* Դեղորայքային բուժման մեթոդ, որը հիվանդությունը բուժում է այդ հիվանդության նմանակով վարակելով հիվանդին՝ **Նմանաբուժություն,** гомеопатия, homeopathy.

Հոմոսեքսուալ – ած.գ. Սեռական հարաբերություն նույնասեռ անձերի միջև՝ **Միասեռական, Համասեռական,** гомосексуальный, homosexual.

Հոմոսեքսուալիստ – գ. Իրար հետ սեռական հարաբերություն ունեցող նույն սեռի անձեր՝ **Միասեռական, Համասեռական,** гомосексуалист, gay.

Հոմոսեքսուալիզմ – գ. Սեռական հարաբերություն նույնասեռ անձերի միջև՝ **Միասեռականու-**

թյուն, Համասեռականություն, гомосексуализм, homosexuality.

Հոնորար – գ. Հեղինակին տրվող վարձատրություն՝ **Պատվագին**, гонорар, fee.

Հորմոն – գ. *(կենս.)* **Ներազդակ, Ներզատուկ,** гормон, hormone.

Հումոր – գ. Երգիծանքի մեղմ տեսակ՝ **Զվարթախոհություն**, юмор, humor.

Հումուս – գ. Օրգանական նյութերի փտումից առաջացած նյութ, որ գործածվում է իբրև պարարտանյութ՝ **Բուսահող**, гумус, humus.

Մ

Մակետ – գ. Առարկայի փոքրացված նմուշ՝ **Մանրակերտ**, макет, layout.

Մաղաղանոս – գ. **Ազատքեղ, Կարոս,** петрушка, parsley.

Մանեքեն – գ. Զգեստներ ցուցադրող խրտվիլակ՝ **Մարդափոխան,** манекен, dummy.

Մանիա – **գ. 1. Մտագարություն, 2.** Հետապնդման **մանիա՝ Հալածախտ**, мания (преследования), persecution mania.

Մանոմետր – գ. *(տեխն.)* Գազային և հեղուկ մարմինների ճնշումը չափող գործիք, **Անգայտաչափ, Ճնշաչափ**, манометр, manometer

Մաստիտ – գ. Կանացի կրծքագեղձերի քարանալու հիվանդություն՝ **Ստինքախտ**, **Մազկուլ**, мастит, mastitis.

Մարազմ – գ. Ծերության հետևանքով հյուծվելը՝ **Զառամախտ**, **Ծյուրանք**, маразм, marasmus.

Մարգարին – գ. Բուսական ծագում ունեցող յուղ, **Բուսայուղ**, маргарин, margarine.

Մարժա – գ. *(տնտես.)* Տարադրամի առքի և վաճառքի միջև եղած տարբերությունը՝ **Տարբերույթ**, маржа, margin.

Մարինադ – գ. Քացախի մեջ դրված բանջարեղեն՝ **Քացխու**, маринад, pickle.

Մարիոնետ – գ. **Խրտվիլակ, Խամաճիկ**, марионетка, Marionette.

Մաքս – գ. Որևէ տեղից անցնելու համար վճարվող գումար՝ **Անցագին**, пошлина, tax.

Մաքսիմալիստ – ած.գ. Ամեն ինչում առավելագույն կատարելության ձգտող՝ **Կատարելապաշտ,** максималист, maximalist.

Մեդիում – գ. **Ոգեմիջնորդ,** медиум, medium.

Մելանխոլիա – գ. **Մելամաղձություն, Սևախտ,** меланхолия, melancholia.

Մելանոմա – գ. *(ախտ.)* Մաշկի վրա գոյացող գորշ ուռուցք՝ **Մելանուռ,** меланома, melanoma.

Մելոման – գ. **Նվագամոլ,** меломан, music lover.

Մեխանիկ – գ. Մեքենագիտության մասնագետ՝ **Մեքենագետ,** механик, mechanic.

Մեխանիկա – գ. **Մեքենագիտություն**, механика, mechanics.

Մենինգիտ – գ. *(ախտ.)* Ուղեղի թաղանթի բորբոքում՝ **Ուղեղափառատապ, Մզնատապ,** менингит, meningitis.

Մենյու – գ. **Կերակրացանկ, Ճաշացանկ, Ճաշացուցակ,** меню, menu.

Մետալոիդ – գ. *(քիմ.)* Մետաղի նմանվող տարր՝ **Մետաղակերպ**, металлоид, metalloid.

Մետամորֆոզ – գ. **Կերպարանափոխություն, Փոխակերպում, Հեղազանցություն**, метаморфоза, metamorphosis.

Մետաֆիզիկա – գ. **Բնազանցություն**, метафизика, metaphysics.

Միավալենտ – ած. *(քիմ.)* **Միարժույթ, Միարժեն**, одновалентный, monovalent.

Միլիտարիստ – գ. **Ռազմամոլ, Ռազմապաշտ**, милитарист, militarist.

Միկրոբ – գ. **Մանրէ, Կենսիկ**, микроб, microbe.

Միկրոալիքային վառարան – գ. **Շողահնոց**, микроволновая печь, microwave.

Միկրոֆոտոնկար – գ. Խոշորացույցով երևացող լուսանկար՝ **Մանրալուսանկար**, микро фото, micro photo.

Միրաժ – գ. 1. Տեսողական պատրանք՝ **Կրկներևույթ, Առաչոք**, мираж, mirage.

Մոթել – գ. 1. **Իջևանատուն** ճանապարհների վրա: 2. **Հյուրանոց, Պանդոկ**, мотель, motel.

Մոնոլիտ – Քարի մեկ միասնական զանգվածից պատրաստված կառույց՝ **Մենաքար,** монолит, monolith.

Մոնոկլ – գ. **Մենակնոց,** монокль, monocle.

Մորատորիում – գ. Սպառազինությունների մրցավազքի դադարեցում՝ հետաձգում՝ **Զինարգել,** мораторий, moratorium.

Մորֆին – գ. Թմրադեղ՝ **Մրափոն**, морфин, morphine.

Մուսլին – գ. Նուրբ կտավ՝ **Մարմաշ, Անկլիկ,** муслин, muslin.

Մուտացիա – գ. *(կենս.)* Օրգանիզմի ժառանգական մեխանիզմում միանգամից կատարված փոփոխություն՝ **Հանկարծաշրջում** , мутация, mutation.

Յ

Յոդ – գ. **Մանիշ**, Йод, iodine.

Ն

Նատուրալիզմ – գ. *(արվ.)* **Բնութենապաշտություն**, натурализм, naturalism.

Նավթ – գ. **Քարյուղ**, нефть, oil.

Նեֆրիտ – գ. *(ախտ.)* Օրգանիզմի թունավորում միզանյութերով՝ **Երիկամաբորբ, Միզուտ,** нефрит, jade.

Նիհիլիզմ – գ. *(փիլ.)* **Ոչնչապաշտություն, Ոչնչականություն**, нигилизм, nihilism.

Նիհիլիստ – ած. գ. *(փիլ.)* **Ոչնչական, Ոչնչապաշտ**, нигилист, nihilist.

Նիտրատ – գ. *(քիմ.)* Բորակային թթվի աղ, որ առաջանում է ազային թթվուտի բաղադրությունից՝ **Բորակատ**, нитрат, nitrate.

Նոկտյուրն – գ. **Գիշերերգ,** ноктюрн, nocturne.

Նոմենկլատուրա – գ. 1. Անունների կարգ, ցանկ՝ **Անվանակարգ**, 2. Արվեստի կամ գիտության վերաբերյալ **Բառացանկ**, номенклатура, nomenclature.

Նոստալգիա – գ. Կարոտելու հիվանդություն՝ **Կարոտախտ**, **Հայրենաբաղձություն**, ностальгия, nostalgia.

Նովել – գ. Անակնկալ ավարտով կարճ պատմվածք՝ **Նորավեպ,** новелла, novel.
Նուդիզմ – գ. Ուղղություն կյանքում և արվեստում՝ **Մերկապաշտություն,** нудизм, nudism.
Նևրաստենիա – գ. Կենսական ուժերի նվազում՝ **Անուժություն՝ Կենսանվազություն,** неврастения, neurasthenia.
Նևրոզ – գ. *(ախտ.)* Նյարդային հիվանդություն՝ **Ջղախտ**, невроз, neurosis.
Նևրոպաթոլոգ – գ. *(բժշկ.)* Նյարդային հիվանդությունների բժիշկ՝ **Նյարդաբան, Ջղախտաբույժ,** невропатолог, neuropathist.

Շ

Շանսոն(ետ) **– գ. Զվարճերգ,** шансонет(ка), shansonet.
Շասսի – գ. *(տեխն.)* **Հենասարք**, шасси, chassis.
Շարմանկա – գ. Երաժշտական գործիք՝ լարավոր կամ ստեղնավոր, որ գործարկվում է բռնակը պտտելու միջոցով՝ **Անվաչութակ**, шарманка, hurdy-gurdy.

Շարֆ – գ. Վիզը պատող շալ՝ **Փողպատ**, шарф, scarf.
Շաբլոն – գ. 1. **Ձևանմուշ**, 2. Հաստրակ, էժանագին կտոր, որ դերձակության՝ ձևարարության մեջ գործածվում է նախնական չափսերը վերցնելու համար՝ **Արայիշ**, шаблон, template.
Շիզոֆրենիա – գ. *(ախտ.)* **Մտահեղձում,** шизофрения, schizophrenia.
Շլագբաում – գ. Անցնելն արգելող ցանց, ցանցարգել՝ **Ուղեփակոց, Անցարգել,** шлагбаум, barrier.
Շոկոլադ – գ. **Կոլահատ,** шоколад, chocolate.
Շտաբ – գ. **Սպայակույտ,** штаб, staff.
Շտեմպել – գ. Նամակադրոշմ՝ **Դրոշմակ,** штемпель, stamp.

Պ

Պակտ – գ. Պետությունների միություն՝ **Դաշինք՝ Ուխտ,** пакт, pact.
Պանթեիզմ – գ. *(փիլ.)* Փիլիսոփայական ուղղություն, որ բնության մեջ տեսնում է Աստծուն՝ **Բնապաշտություն**, пантеизм, pantheism.

Պանթեիստ –ած. գ. *(փիլ.)* Բնությունը և բնական երևույթները պաշտող, **Բնապաշտ,** пантеист, pantheist.
Պանորամա – գ. **Համայնապատկեր, Շրջատեսարան,** панорама, panorama.
Պառլամենտ – գ. Իշխանության օրենսդիր մարմին՝ **Խորհրդարան**, парламент, parliament.
Պաստել – գ. Ածուխով նկարված պատկեր՝ **Ածխանկար**, пастель, pastel.
Պարադիգմա – գ. *(լեզվ.)* Բառի բառաձևերի ամբողջությունը՝ **Հարացույց,** парадигма, paradigm.
Պարադոքս – գ. Նորօրինակ դատողություն, որ հակասում է բոլորի կողմից ընդունվածին՝ **Հարակարծություն**, парадокс, paradox.
Պարաշյուտ – գ. **Անկարգել, Կանխարգել**, парашют, parachute.
Պարաշյուտիստ – գ. **Անկարգելորդ, Անկարգելավոր,** парашютист, skydiver.
Պարոլ – գ. **Նշանաբառ, Անցաբառ**, пароль, password.
Պարֆյումեր – գ. Օծանելիք վաճառող՝ **Հոտավաճառ,** парфюмер, perfumer.

Պեդիկյուր – գ. Ոտքերի եղունգների խնամք և հարդարում՝ **Ոտնահարդարում,** педикюр, pediker.

Պեդոֆիլ – գ. **Մանկապիղծ, Մանկամոլ,** педофил, pedophile.

Պեմզա – գ. Ծակոտկեն քար՝ **Սպնգաքար**, пемза, pumice.

Պեյզաժիստ – գ. **Բնանկարիչ, Դաշտանկարիչ**, пейзажист, landscape-painter.

Պետիցիա – գ. Հանրության կողմից ստորագրված ու ներկայացված **Խնդրագիր, Աղերսագիր՝ Հանրագրություն, Հանրագիր**, петиция, petition.

Պերիսկոպ – գ. Սուզանավի հատուկ դիտակ՝ շուրջքոլորը դիտելու համար՝ **Շրջադիտակ**, перископ, periscope.

Պիկնիկ – գ. Բացօթյա խրախճանք՝ **Դաշտագնացություն, Դաշտահանդես,** пикник, picnic.

Պինցետ – գ. **Անիծքաշ,** пинцет, tweezers.

Պիպետկա – գ. Աչքին դեղ կաթեցնելու ապակյա սրվակ՝ **Շթահամար**, пипетка, pipette.

Պլատին – գ. **Լուսնոսկի,** платина, platinum.

Պլատֆորմ – գ. 1. Հենք, 2. Ընտրական պլատֆորմ՝ նախընտրական ծրագրերի ամբողջություն՝ **Ընտրահենք**, платформа, platform.

Պլինտուս – գ. Պատի և հատակի անկյունը քողարկող ձևավոր փայտ՝ **Շրիշակ**, плинтус, plinth.

Պլևրիտ – գ. *(ախտ.)* Թոքամիզի բորբոքում՝ **Թաղանթատապ**, плеврит, pleurisy.

Պյուրե – գ. Օսլայով և շաքարով մանկական ուտելիք՝ **Բուր**, пюре, puree.

Պնևմատիկ – ած. Խտացված օդի ճնշումով գործող՝ **Օդաճնշական**, пневматический, pneumatic.

Պոլարիմետր – գ. Գործիք, որ ցույց է տալիս ձգողական ուժի շեղումը՝ **Բևեռաչափ**, поляриметр, polarimeter.

Պոլիկլինիկա – գ. **Բուժարան, Դարմանատուն**, поликлиника, policlinic.

Պոլիուրիա – գ. **Հաճախամիզություն, Բազմամիզություն**, полиурия, ulorrhagia.

Պոմիդոր – գ. **Տոմատ, Լոլիկ**, томат, помидоры, tomato.

Պոստ-սյուրռեալիզմ – գ. *(արվ.)* **Հետ-գերիրապաշտություն,** пост-сюрреализм, post-surrealism.

Պոտենցիա – գ. **Ներուժ, Կարողականություն**, потенция, potency.

Պոտենցիալ – ած. **Ներուժ՝ Կարողականություն ունեցող**, потенциальный, potential.

Պրեզենտացիա – գ. 1. **Փառաբանություն, 2. Շնորհավորանք, 3. Շնորհանդես, Գինեձոն**, презентация, presentation.

Պրեզերվատիվ – գ. **Անդամաշապիկ, Պահպանակ**, презерватив, condom.

Պրեմիերա – **գ. Առաջնախաղ, Բեմել**, премьера, premiere.

Պրես-կոնֆերանս – գ. **Մամուլի կոնֆերանս, Ասուլիս**, пресс-конференция, press-conference.

Պրետենցիոզ – ած. **Հավակնոտ, Հավակնամիտ**, претенциозный, flatulent.

Պրիզմա – գ. *(երկրչ.)* **Հատվածակողմ**, призма, prism.

Պրոբ – գ. Թանկարժեք մետաղների ձուլվածքների վրա դրվող դրոշմ, կնիք, որը ցույց է տալիս ազնիվ մետաղների պարունակության տոկոսը՝ **Հարգ, Հարգադրոշմ, Հարգանիշ, Փորձադրոշմ**, проба, sample.

Պրոգրեսիա – *(մաթ.)* գ. **Սաստկացում, Առաջանցում**, прогрессия, progression.

Պրոպագանդիստական – ած. **Քարոզչական**, пропагандистский, propagandistic.

Պրոպելլեր – գ. *(տեխն.)* Օդանավի պտուտակ՝ **Օդապտուտակ**, пропеллер, propeller.

Պրոտոպլազմա – գ. *(կենս.)* Բջջի միջուկը կազմող նյութ՝ **Նախանյութ**, протоплазма, protoplasm.

Պրոֆեսիոնալ – ած.գ. Իր մասնագիտության մեջ հմուտ՝ **Արհեստավարժ**, профессиональный, professional.

Պրոֆեսիոնալիզմ – գ. **Արհեստավարժություն**, профессионализм, professionalism.

Պրոֆեսոր – գ. Ավագ ուսուցիչ՝ **Ուսուցչապետ**, профессор, professor

Պրոֆիլ – գ. Դեմքի մի կողմը պատկերող նկար՝ **Կիսադեմ**, профиль, profile.

Պուանտիզմ – գ. Ուղղություն արվեստում՝ **Կիտապաշտություն**, пуантизм, puantizm.

Պուլտ – գ. **Հեռավար, пульт, remote controller.**

Ռ

Ռադիկալ – ած.*(փիլ.)* **Արմատական,** радикальный, radical.

Ռադիկալիզմ – ած. **Արմատականություն,** радикализм, radicalism.

Ռադիո – գ. **Ձայնասփյուռ,** радио, radio.

Ռադիոակտիվ – ած. Ռադիացիոն ճառագայթներ արձակող՝ **Ճառագայթագործոն,** радиоактивный, radioactive.

Ռադիոթերապիա – գ. **Ճառագայթաբուժում, Շողաբուժում,** радиотерапия, radiotherapy.

Ռադիոլոգ – գ. Ռադիոակտիվ նյութերով աշխատող՝ **Շողաբան**, радиолог, radiologist.

Ռախիտ – գ. **Ոսկրաթեքություն, Ողնակորություն,** рахит, rickets.

Ռակետ (թենիսի) – գ. **Թևճակ**, ракетка, racket.

Ռացիոնալիստ – գ. Ամեն ինչ տրամաբանությամբ բացատրող ուսմունքի հետևորդ՝ **Բանապաշտ**, рациналист, ratoinalist.

Ռացիոնալիզմ – գ. *(փիլ.)* **Բանապաշտություն,** рационализм, rationalism.

Ռեալիզմ – գ. **Իրապաշտություն**, реализм, realism.
Ռեալիստ – ած. գ. **Իրապաշտ**, реалист, realist.
Ռեակցիա – գ. 1. **Հակազդեցություն**: 2. **Անդրադարձ**, реакция, reaction.
Ռեբուս – գ. **Նկարահանելուկ**, **Նշանահանելուկ**, ребус, rebus.
Ռեժիսոր – գ. **Բեմադրիչ**, **Բեմավար**, **Դերուսույց**, режиссер, director.
Ռելյատիվիզմ – գ. Ուսմունք մարդկային գիտելիքների հարաբերականության, պայմանականության և սուբյեկտիվ բնույթի մասին՝ **Հարաբերապաշտություն**, релятивизм, relativism.
Ռեկորդ – գ. *(մարզ.)* Մրցման ժամանակ ձեռք բերված բարձրագույն արդյունք՝ **Մրցանիշ**, рекорд, record.
Ռեմարկ – գ. Դրամատիկական երկերում հեղինակային նշումներ կատարելը՝ **Նշագրում**, ремарка, remark.
Ռեյտինգ – գ. **Վարկանիշ**, рейтинг, rating.
Ռետրոսպեկտիվ – գ. Դեպի հետ նայող՝ **Հետահայաց**, ретроспективный, retrospective.

Ռիթմ – գ. 1. **Կշռույթ, Կշռականություն**, 2. *(բժշկ.)* **Զարկ, Սրտազարկ**, ритм, rhythm.

Ռիթմիկ – ած. **Կշռութային, Կշռութավոր**, ритмический, ритмичный, rhythmical.

Ռոբոտ – գ. **Մարդամեքենա**, робот, robot.

Ռևիզոր – գ. Հաշիվները քննող՝ **Հաշվեքննիչ, Վերաքննիչ**, ревизор, auditor.

Ռուլետկա – գ. **Չափերիզ**, рулетка, roulette.

Ս

Սաբոտաժ – գ. **Նենգադուլ**, саботаж, sabotage.

Սամմիթ – գ. Պետությունների ղեկավարների մասնակցությամբ միջազգային հավաք, **Գագաթ(ն)աժողով, Գերաստիճան, Խորհրդաժողով, Վեհաժողով**, саммит, summit.

Սայթ – գ. Համացանցային հասցե՝ **Կայք, Կայքէջ**, сайт, site.

Սելեն – գ. *(քիմ.)* **Լուսնաղ**, селена, selenium.

Սելենիտ – գ. *(քիմ.)* **Լուսնաքար**, селенит, selenite.

Սեկտոր – գ. *(երկրչ.)* **Հատված**, сектор, sector.

Սեկցիա – գ. Օղակայաններում դեպի համապատասխան ելքը տանող միջանցք՝ **Վանդակորմ**, секция, section.

Սեյսմոգրաֆ – գ. *(տեխն.)* Երկրակեղևի ցնցումներն արձանագրող սարք՝ **Ցարժագիր**, сейсмограф, seismograph.

Սենատ – գ. 1. Ավագների ժողով: 2. Բարձրագույն օրենսդիր մարմին՝ **Ծերակույտ**, сенат, senate.

Սենատոր – 1. ած. Ծերակույտին վերաբերող: 2. գ. Ծերակույտի անդամ՝ **Ծերակուտական**, сенатор, senator.

Սենդվիչ – գ. Լավաշ՝ մեջը միս, պանիր և այլն՝ **Լոլաձ**, сендвич, sandwich.

Սենսուալիզմ – գ. 1. Փիլիսոփայական ուղղություն, ըստ որի բոլոր գաղափարների հիմքում ընկած են զգայությունները՝ **Զգայապաշտություն**, сенсуализм, sensualizm.

Սենսուալիստ – ած. 1. Զգայապաշտությանը հետևող՝ **Զգայապաշտ**, сенсуалист, sensualist.

Սեքսոլոգիա – գ. Գիտաճյուղ սեռային վարքի մասին՝ **Սեռախոսություն, Սեռաբանություն**, сексология, sexology.

Սիգար – գ. **Ծխագլան**, сигара, cigar.

Սիգարետ – գ. 1. **Գլանակ**, 2. **Ծխախոտ**՝ **Ծխագլանիկ, Ծխիկ**, сигарета, cigarette.

Սիեստա – գ. Ճաշից հետո քնելը՝ **Ճաշքուն**, сиеста, siesta.

Սիլլոգիզմ – գ. Տրամաբանական փաստարկման ձև՝ **Հավաքաբանություն**, силлогизм, syllogism.

Սիլուետ – *գ.* Դեմքի ուրվագիծ ՝**Ստվերագիծ, Դիմաստվեր**, силует, silhouette.

Սիմվոլիզմ – գ. *(արվ.)* **Խորհրդապաշտություն**, символизм, symbolism.

Սիմվոլիստ – գ. *(արվ.)* **Խորհրդապաշտ**, символист, symbolist.

Սիմվոլիստական – ած. *(արվ.)* **Խորհրդապաշտական**, символистический, symbolic.

Սիմֆոնիա – գ. **Համանվագ**, симфония, symphony.

Սինդիկատ – գ. Արհեստակցական միություն՝ **Արհեստապետություն**, синдикат, syndicate.

Սինդրոմ – գ. **Համախտանիշ**, синдром, syndrome.

Սինուսոիդ – գ. Լեզվաբանության մեջ ձայնի գծապատկեր՝ **Ձայնագծում**, синусоид, sinusoid.

Սիֆիլիս – գ. *(ախտ.)* **Վեներախտ, Ֆրանկախտ,** сифилис, syphilis.

Սիֆոն – գ. **Կնճափող, Սելկանոթ,** сифон, siphon.

Սկանդալ – գ. 1. **Կռիվ, Վեճ, Տուրուդմբոց** , **2.** Լայնորեն հայտնի դարձած **Խայտառակություն, 3. Գայթակղություն**, скандал, scandal.

Սկարլատինա – գ. Տարափոխիկ հիվանդություն՝ **Քութեշ**, **Շառատենդ, Կարմրախտ**, скарлатина, scarlet fever.

Սկաուտ – գ. Մանկական զանգվածային կազմակերպության անդամ՝ **Արենուշ** (աղջիկ), **Գայլիկ, Արի** (տղա), скаут, scout.

Սկլերոզ – գ. Արյունատար անոթների կարծրացում՝ **Կարծրուկ**, склероз, sclerosis.

Սյուժե – գ. Դեպքերի հաջորդական ընթացք՝ **Դիպաշար**, сюжет, story.

Սյուրռեալիզմ – գ. *(արվ.)* **Գերիրապաշտություն,** сюрреализм, surrealism.

Սյուրռեալիստ – գ. *(արվ.)* **Գերիրապաշտ,** сюрреалист, surrealist.

Սյուրռեալիստական – ած. *(արվ.)* **Գերիրապաշտական,** сюрреалистический, surreal.

Սոլո – գ. **Մեներգ, Առանձներգ, Մենանվագ**, соло, solo.

Սոնետ – գ. 14 տողանոց բանաստեղծություն՝ **Ձայնյակ, Հնչյակ,** сонет, sonnet.

Սոցիալական – ած. Հասարակությանը վերաբերող՝ **Ընկերային**, социальный, social.

Սոցիալիստ – գ. Սոցիալիստական գաղափարների կրող՝ **Ընկեր(ա)վար,** социалист, socialist.

Սոցիալիստական – ած. **Ընկեր(ա)վարական**, социалистический, socialistic.

Սոցիալիզմ – գ. **Ընկեր(ա)վարություն,** социализм, socialism.

Սոցիոլոգ – գ. Սոցիալական հարցերով զբաղվող գիտնական՝ **Ընկերաբան,** социолог, sociologist.

Սոցիոլոգիա – գ. **Ընկերաբանություն**, социология, sociology.

Սոցիոլոգիական – ած. Սոցիոլոգիային վերաբերող՝ **Ընկերաբանական**, социологический, sociological.

Սպեկտր – Գունավոր ճառագայթների ամբողջությունը՝ **Լուսապատկեր**, спектр, range.

Սպեկտրոսկոպ – գ. Գունաբաժան գործիք՝ **Լուսապատկերացույց**, спектроскоп, spectroscope.

Սպեկուլյանտ – գ. Ցածր գնով գնող և բարձր գնով վերավաճառող՝ **Շահագետ, Շահաղետ,** спекулянт, speculator.

Սպերմատոզոիդ – գ. Արական սեռական բջիջ՝ **Սերմնակենդան, Սերմնակենսիկ, Սերմնէակ,** сперматозоид, sperm.

Սպիդոմետր – գ. *(տեխն.)* 1. **Արագաչափ,** 2. Անցած ճանապարհը ցույց տվող չափ՝ **Ուղեչափ,** спидометр, speedometer.

Սպիրիտիզմ – գ. **Ոգեհավատություն,** спиритизм, spiritualism.

Սպոր – գ. Սովորաբար միաբջիջ գոյացություններ, որոնք ծառայում են անսեռ բազմացման համար՝ **Սերմնիկ**, спора, spore.

Սվաստիկա – գ. Կեռ թևերով խաչ՝ **Կեռխաչ**, свастика, swastika.

Ստալակտիտ – գ. *(հնք.)* Քարանձավի պատերին, հատակին և առաստաղին գոյացած կրային բյուրեղանման քար՝ **Շթաքար**, **Ծորաքար**, сталактит, stalactite.
Ստատիկա – գ. Մեխանիկայի մի բաժինը՝ **Կայաբանություն**, статика, statics.
Ստատիստիկա – գ. **Վիճակագրություն, Կայագրություն**, статистика, statistics.
Ստետոմետր – գ. Կրծքի կորությունը, շրջագիծը, կրծքավանդակի ծավալն ու կծկումը չափող գործիք՝ **Կրծաչափ**, стетометр, stethometer.
Ստետոսկոպ – գ. Սրտի ու թոքերի աշխատանքը լսելու գործիք՝ **Կրծադետ**, стетоскоп, stethoscope.
Ստետոսկոպիա – գ. Սրտի և թոքերի քննություն կրծադետով՝ **Կրծադիտություն**, стетоскопия, stethoscopy.
Ստերեոսկոպ – գ. *(տեխն.)* Սարք, որ հնարավորություն է տալիս ստանալ առարկաների ոչ թե միաչափ, այլ ծավալային պատկերները՝ **Հաստատացույց**, стереоскоп, stereoscope.
Ստերեոտիպ – գ. **Կարծրատիպ, Հաստատատիպ**, стереотип, stereotype.

Ստիլյագ – գ. Նորաձևության մոլի հետևորդ՝ **Տարազամոլ,** стиляга, mod.

Ստրատեգիա – գ. Պատերազմներ վարելու արվեստը և դրա տեսությունը՝ **Ռազմավարություն,** стратегия, strategy.

Ստրեպտոբացիլ – գ. *(կենս.)* **Շարացպիկ,** стрептобациллы, streptobacillus.

Ստրիպտիզ – գ. **Մերկապար, Հեստապար,** стриптиз, striptease.

Սցենար – գ. **Բեմագիր,** сценарий, scenario.

Սուբյեկտիվ – ած. Անձնական կարծիքի կամ ճաշակի վրա հիմնված՝ **Ենթակայական,** субъективный, subjective.

Սուլֆատ – գ. *(քիմ.)* Ծծմբական թթվի աղ՝ **Ծծըմբատ** сульфат, sulfate.

Սուպերշապիկ – գ. Գրքի երկրորդ շապիկը, կազմը՝ **Կրկնաշապիկ,** суперобложка, book jacket.

Սուռոգատ – գ. Որակյալ նյութին փոխարինող անորակ նյութ՝ **Փոխանյութ,** суррогат, surrogate.

Սուվերենություն – գ. **Ինքնիշխանություն, Գերիշխանություն,** суверенность, sovereignty.

Սփիքեր – գ. 1. Համերգ՝ հանդես վարող՝ **Հանդիսավար**: 2. Խորհրդարանի նախագահ՝ **Խոսնակ**, спикер, speaker.

Վ

Վազելին – գ. **Նավթաձարպ,** вазелин, vaseline.

Վալյուտա – գ. 1. Դրամանիշի օրվա փոխարժեքը: 2. Օտար դրամանիշ՝ **Արժույթ, Տարադրամ,** валюта, currency.

Վիզա – գ. Երկիր այցելելու հրավեր՝ **Այցեգիր**, виза,visa.

Վիտամին – գ. **Կենսանյութ**, витамин, vitamin.

Վիտրաժ – գ. **Ապակենկարչություն,** витраж, stained-glass window.

Տ

Տակտիկա – գ. **Մարտավարություն, Զորակարգություն, Գերակարգություն,** тактика, tactics.

Տանկ – գ. **Հրասայլ, Մարտասայլ**, танк, tank.
Տանկիստ – գ. Հրասայլը վարող՝ **Հրասայլորդ**, танкист, trooper.
Տաշիզմ – գ. *(արվ.)* Ուղղություն նկարչության մեջ՝ **Բծապաշտություն,** ташизм, Tachisme.
Տարա – գ. Այն, ինչի մեջ պահվում է ապրանքը՝ **Կշռորդ**, тара, container.
Տարիֆ – գ. *(տնտես.)* **Գնացուցակ,** тариф, tariff, rate.
Տաքսի – գ. **Վարձակառք,** такси, taxi.
Տելեքս – գ. *(տեխն.)* **Հեռատիպ,** телекс, telex.
Տեխնիկ –գ. **Արհեստագետ**, техник, technician.
Տենդենցիոզ – ած. **Միտումնավոր, Ձգտումնավոր,** тенденциозный, tendentious.
Տեռոր – գ. **Ահաբեկչություն**, террор, terror.
Տեռորիստ – գ. **Ահաբեկիչ**, террорист, terrorist.
Տեռորիստական – ած. **Ահաբեկչական**, террористический, terroristic.
Տերմին – գ. **Գիտաբառ, Եզր, Եզրույթ,** термин, term.
Տերմինաբանական – ած. **Եզրաբանական**, терминологический, terminological.
Տերմինաբանություն – գ. **Եզրաբանություն**, терминология, terminology.

Տոն – գ. Երաժշտական ձայնանիշի ցույց տված ձայնի բարձրությունը՝ **Ձայնաստիճան,** тон, tone.
Տոնոմետր – գ. *(տեխն.)* Արյան ճնշումը չափող գործիք, **Արենաչափ, Ճնշագիր**, тонометр, tonometer.
Տոպոգրաֆիա – գ. **Տեղագիր, Երկրագիր**, топография, topography.
Տրագիկոմեդիա – գ. **Ողբերգակատակերգություն, Եղերազավեշտ, Եղերակատակ,** трагикомедия, tragicomedy.
Տրախոմա – գ. *(ախտ.)* Աչքի վարակիչ հիվանդություն՝ **Խշրուկ,** трахома, trachoma.
Տրամպլին – գ. *(մարզ.)* **Ոստնակ, մեկնալաստ,** трамплин, springboard.
Տրամվայ – գ. **Էլեկտրաքարշ, Հանրակառք**, трамвай, tram.
Տրանզիտ – գ. **Տարանցում,** транзит, transit.
Տրավմատոլոգ – գ. *(բժշկ.)* **Ոսկրաբույժ, Վնասվածքաբան, Բեկաբույժ**, травматолог, traumatologist.
Տրավմատոլոգիա – գ. *(բժշկ.)* **Վնասվածքաբանություն, Բեկաբուժություն**, травматология, trauma.
Տուռնիկետ – գ. *(տեխն.)* Շարժական անցարգել՝ **Դառնակ**, турникет, turnstile.

Տուռնիր – գ. *(մարզ.)* **Մրցաշար**, турнир, tournament.

Տուրիստ – գ. Հանգստի, նոր վայրեր տեսնելու կամ իր երկրի տարբեր շրջաններին ծանոթանալու համար ճանապարհորդող՝ **Զբոսաշրջիկ, Աշխարհաշրջիկ**, турист, tourist.

Տուրիզմ – գ. Զբոսնելով շրջելը իբրև մարզանք՝ **Զբոսաշրջություն**, туризм, tourism.

Ց

Ցեզուրա – գ. Բանաստեղծական տողի ամեն մի հատվածը, որ ավարտվում է շեշտակիր վանկով՝ **Հատած**, цезура, caesura.

Ցիկլոն – գ. **Պտտահողմ, Կիկլոն**, циклон, cyclone.

ՈՒ

Ուիք-էնդ – գ. Շաբաթվա վերջին՝ հանգստյան օրերը՝ շաբաթ և կիրակի՝ **Շաբաթավերջ**, уик-энд, weekend.

Ունիվերսալ –ած. **Համապիտանի,** универсальный, universal.
Ուտիլիտարիզմ – գ. **Օգտապաշտություն,** утилитаризм, utilitarianism.

Փ

Փախլավա – գ. Խմորի բարակ թերթերից պատրաստված թխվածք՝ **Թերթանուշ,** пахлава, baklava.

Ք

Քիմիա – գ., **Բնալուծություն, Տարրաբանություն,** химия, chemistry.
Քիմիկոս – գ. **Տարրաբան, Բնալույծ,** химик, chemist.
Քամելեոն – գ. *(կենդ.)* Նրբալեզուների ցեղին պատկանող մողես՝ **Գետնառյուծ,** хамелеон, chameleon.
Քրոմոսոմ – գ.*(կենս.)* Ժառանգական հատկանիշները կրող մասնիկներ՝ **Մասնատարր, Սերնդակետ,** хромосома, chromosomes.

Քրոնիկոն – գ. Հակիրճ տեղեկություն օրվա լուրերի շուրջ՝ **Մանրալուր**, хроника, chronicle.

O

Օբյեկտիվ – ած. 1. **Անկողմնակալ, Անաչառ, 2. Առարկայական,** объективный, objective.
Օնլայն – մ. Համակարգչի՝ ցանցին միշտ միացած լինելը, **Առցանց,** онлайн, online.
Օպերա – գ. **Երգախաղ**, опера, opera.
Օսցիլոգրաֆ – գ. (*տեխն.*) **Տատանագրիչ,** осциллограф, oscilloscope.
Օրանգուտան – գ. Խոշոր կապիկ՝ **Անտառամարդ,** орангутан, орангутанг, orangutan.
Օրգանական – գ. **Գործարանավոր**, органический, organic.
Օրգանիզմ – գ. **Գործարանավորություն**, организм, organism.
Օրթոպեդ – գ. *(բժշկ.)* **Մարմնուղղակ**, ортопед, orthopaedist.

Օրիենտացիա – գ. Քաղաքական ուղղություն՝ **Կողմնորոշում, Արևելում**, ориентация, orientation.

Ֆ

Ֆակտուրա – գ. **Ապրանքագիր, Բեռնագիր, Վաճառագիր**, фактура, invoice.

Ֆեդերալ – ած. **Միութենական, Դաշնային**, федеральный, союзный, union.

Ֆեդերացիա – Պետությունների միավորում միևնույն կազմում՝ **Դաշնություն**, федерация, federation.

Ֆեոդալ – գ. Ինքնիշխան **Հողատեր, Ավատապետ**, феодал, feudal lord.

Ֆեոդալիզմ – գ. **Ավատապետություն,** феодальный, feudal.

Ֆերմա – գ., **Ագարակ, Հանդ,** ферма, farm.

Ֆերմեր – գ. **Ագարակապան, Ագարակատեր**, фермер, farmer.

Ֆիբրին – գ. *(ախտ.)* **Նյարդիտ,** фибрин, fibrin

Ֆիզիոլոգ – գ. 1. Բնական երևույթներ քննող, 2. Զգայող էակների հատկանիշները ուսումնասիրող՝ **Բնախոս,** физиолог, physiologist.

Ֆիզիոլոգիա – գ. 1. Գիտաճյուղ, որն ուսումնասիրում է կենդանական և բուսական աշխարհի կյանքը և գործունեությունը: 2. Զգայող էակների մասին գրված ուսումնասիրություն՝ **Բնախոսություն**, физиология, physiology.

Ֆիզիոնոմիստ – գ. Դիմագծերով մարդու բնավորությունը որոշող՝ **Դիմագետ**, физиономист, physiognomist.

Ֆիլեր – գ. *(տեխն.)* **Թելահան**, филер, tracker.

Ֆիլտր – գ. Ծակոտկեն քար, որ զտում է հոսող հեղուկները՝ **Զտիչ, Մզաքար,** фильтр, filter.

Ֆինալ – *(մարզ.)* գ. **Եզրափակիչ** խաղ, **Ավարտական, Մրցավարտ,** финал, final.

Ֆինիշ – *(մարզ.)* գ. **Վերջնագիծ**, финиш, finish.

Ֆիտոպաթոլոգիա – գ. Բույսերի հիվանդությունները ուսումնասիրող գիտություն՝ **Բուսախտաբանություն**, фитопатология, phytopathology.

Ֆլեշ – գ. Տեղեկության էլեկտրոնային կրիչ՝ **Երթուղիչ**, флеш, flash.

Ֆոլգա – գ. Ոսկու, արծաթի, ալյումինի բարակ թիթեղ՝ **Զառել**, фольга, foil.

Ֆոնդ – գ. **Հիմնադրամ,** фонд, fund.

Ֆոտոմետր – գ. Լույսի ուժը չափող գործիք՝ **Լուսաչափ**, фотометр, photometer.

Ֆոտոմետրիա – գ. Լույսի ուժը չափելու գործողություն՝ **Լուսաչափություն,** фотометрия, photometry.

Ֆոտոլիտոգրաֆիա – գ. Վիմագրական տպագրության եղանակ՝ **Լուսավիմագրություն,** фотолитография, photolithography.

Ֆորզաց – գ. Գրքի առաջաթերթ՝ **Պահպանակ,** форзац, flyleaf.

Ֆունիկուլյոր – գ. **Ճոպանուղի**, **Շղթայակառք**, фуникулёр, funicular.

Ֆուտուրիստ – գ. **Ապագայապաշտ**, футурист, futurist.

Ֆուտուրիզմ – գ. **Ապագայապաշտություն**, футуризм, futurism.

Ֆուրգոն – գ. Բեռնատար ավտոմեքենա, **Բեռնա-կառք**, фургон, van.

Ֆուրունկուլ – գ.*(ախտ.)* Մաշկի թարախոտ ու-ռուցք, **Թարախապալար, Պզուկ, Մկնոռ,** фурун-кул, furuncle.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջաբան..........3
Համառոտագրությունների ցանկ..........7
Ա..........9
Բ..........15
Գ..........18
Դ..........21
Է..........25
Ժ..........29
Ի..........29
Լ..........33
Խ..........34
Կ..........35
Հ..........41
Մ..........44
Յ..........48
Ն..........49
Շ..........50
Պ..........51

Ռ..57
Ս..59
Վ..67
Տ..67
Ց..70
ՈՒ..70
Փ..71
Ք..71
Օ..72
Ֆ..73

Ռ.Կ. Սաքապետոյան

ԲԱՌԳՐՔՈՒՅԿ

Նոր և նորակազմ բառեր հայերենում

Համակարգչային ձևավորումը՝ Կ. Չալաբյանի
Կազմի ձևավորումը՝ Ա. Ստեփանյանի
Տեխ. սրբագրումը՝ Լ. Հովհաննիսյանի

Չափսը՝ 70x90 1/32: Տպ. մամուլ 2,5:
Տպաքանակը՝ 400 օրինակ:

ԵՊՀ հրատարակչություն

ք. Երևան, 0025, Ալեք Մանուկյան 1

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ 2014